

offlinovým prototypem: mezi hloubkou a mělkostí, péčí a povrchností, vřelostí a chladem, srdečností a ledabylostí. Lidé volí, s největší pravděpodobností si budou vybírat neustále a stěží mohou jinak, ale je lepší volit tak, že víte, z čeho si vybíráte – a počítat přitom s tím, jakou cenu je třeba zaplatit za tuto volbu. Alespoň to naznačuje Rose a s jeho názorem netřeba polemizovat. Je ostatně zajedno se Sherry Turkle, kterou jste citoval: „V dnešní době se ve vztazích cítíme nejistí a máme strach z důvěrností, a tak se ubíráme k technologiím ve snaze najít způsob, jak mít vztah a přitom se před ním ochránit“.

Jsou tedy jména a fotografie, které uživatelé Facebooku označují jako „přátele“, blízké, nebo vzdálené? Zapálený „aktivní uživatel“ Facebooku se nedávno chlubil tím, že se mu za jediný den podařilo získat 500 nových přátel – což je větší množství, než jsem sám dokázal nasbírat za 86 let svého života. Profesor Robin Dunbar, evoluční antropolog z Oxfordu, ovšem trvá na tom, že „naš mozek není (evolučně) uzpůsoben k tomu, aby do našeho sociálního světa patřilo větší než velmi omezené množství lidí“. Dunbar také udává konkrétní číslo: „Většina z nás dokáže udržovat pouze kolem 150 smysluplných vztahů.“ Nepřekvapí, že tuto mez, která je dána (biologickou) evolucí, označil jako „Dunbarovo číslo“. Dodejme, že do tohoto bodu dovedla naše vzdálené předchůdce biologické evoluce: zde se zastavila nebo alespoň výrazně zpomalila a přenechala prostor své daleko mrštnější, čipernější a dovednější, především však nápaditější a vytrvalejší nástupkyni, označované jako „kulturní evoluce“ (což je evoluce, kterou spouštějí, utvářejí a pohánějí lidé sami prostřednictvím učení a výuky; jejím motorem nejsou změny genetického uspořádání).

Devolte mi podotknout, že 150 je patrně nejvyšší množství lidí, kteří se mohli spojit dohromady, užitečným způsobem spolupracovat a přitom přežít jedine na základě sběru a lovu; proto-lidská tlupa nemohla překročit tuto magickou

hranici, aniž by povolala (nebo spíše vyčarovala) síly a (*sic!*) nástroje, které překonaly drápy a tesáky. Bez těchto dalších sil a nástrojů, označovaných jako „kulturní“, bylo trvalé spojení vyššího množství lidí neudržitelné, takže nebyla nutná ani schopnost „udržet v mysli“ větší množství vztahů. Nebylo možné ani nutné „konstruovat“ rozsáhlejší totality než ty, které jsou smyslově přístupné; mozek nemusel uchovávat to, co nebylo smyslově dostupné. Kryje se nástup kultury s překonáním „Dunbarova čísla“? Je překonání tohoto počtu prvním překročením „přirozených mezí“? A je-li toto překročení mezi (ať už přirozených nebo zavedených z vlastní vůle) definičním rysem a způsobem bytí kultury, znamenal tento čin rovněž zrození kultury?³²

Jsou elektronicky udržované sítě „přátel“ příslibem prolomení genetických mezí sociability? Podle Dunbara tomu tak není – tento příslib nelze naplnit. „Jistěže můžete označovat 500, 1000 nebo i 5000 lidí na své facebookové stránce jako přátele“, formuloval Dunbar své mínění v anketě *New*

32 | Jiní badatelé dospěli k odlišným číslům, někdy dvojnásobným. Podle nedávného příspěvku na Wikipedii „antropologové H. Russell Bernard, Peter Killworth a další uskutečnili ve Spojených státech řadu terénních výzkumů a v případech průměrného množství mezilidských vazeb dospěli k číslu 290, což je zhruba dvojnásobek Dunbarova čísla. Bernard-Killworthův medián je menší, 231, kvůli chaotické distribuci při větších počtech, ale je stále výrazně vyšší než Dunbarův odhad. Bernard-Killworthovo stanovení maximálního rozsahu sociální sítě jednotlivého člověka vychází z řady terénních studií, při nichž se mezi různou populací používaly různé metody; nešlo o zkoumání průměru, nýbrž o opakovaný nále. Bernard-Killworthovo číslo se ovšem nestalo tak populárním jako Dunbarovo číslo.“ Na rozdíl od těchto badatelů, kteří se zaměřili na skupiny současných lidí, Dunbar se ve svém terénním a archivním výzkumu soustředil na primáty a na lidi z období pleistocénu: jeho propočty vycházel z těchto dat, a proto jeho tezi – že vzhledem ke struktuře neokortexu, kterou primáty sdílejí se svými mladšími lidskými příbuznými, je velikost primordiální tlupy vytyčena mez „smysluplných vztahů“ mezi lidmi – nutno chápat spíše jako předpoklad než jako evidentní nále.